

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗-๘

เรื่อง ปิดทองหลังพระ
เรียบเรียง นางสาวปิยะวรรณ ปานโต วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันเสาร์ที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ด้วยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านภาษาและวรรณกรรมเป็นที่ประจักษ์ และทรงสนพระราชหฤทัยในการใช้ภาษาไทยให้มีความถูกต้องสะท้อนผ่านพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ตลอดจนพระราชนิพนธ์ทั้งงานแปลและที่ทรงพระอักษรเองที่ปรากฏให้เห็นในวโรกาสต่าง ๆ ล้วนเป็นพระอัจฉริยภาพที่ประทับอยู่ในใจของประชาชนชาวไทยตลอดมาด้วยเนื้อหาสาระที่แฝงข้อคิดผ่านภาษาไว้ได้อย่างสละสลวย อาทิ คำว่า “ปิดทองหลังพระ” ซึ่งเป็นสำนวนไทยที่หมายถึงการประกอบคุณงามความดี โดยไม่ได้มุ่งหวังจะให้ใครรู้หรือไม่ได้ไปวประกาศให้ผู้อื่นรับรู้ หรือต้องการชื่อเสียงและคำสรรเสริญจากผู้อื่น เปรียบเปรยกับการปิดทองด้านหลังของพระพุทธรูป ซึ่งมักไม่มีคนไปปิด ตัวอย่างการใช้สำนวนดังกล่าวดังปรากฏอยู่ในพระบรมราโชวาทและพระราชนิพนธ์ที่เป็นงานแปลต่อไปนี้

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ความว่า “...การทำงานด้วยน้ำใจรักต้องหวังผลงานนั้นเป็นสิ่งสำคัญ แม้จะไม่มีใครรู้ใครเห็นก็ไม่น่าวิตก เพราะผลสำเร็จนั้นจะเป็นประจักษ์พยานที่มั่นคง ที่พูดเช่นนั้น เหมือนกับสอนให้ปิดทองหลังพระ การปิดทองหลังพระนั้นเมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องปิด ว่าที่จริงแล้วคนโดยมากไม่ค่อยชอบปิดทองหลังพระกันนัก เพราะนึกว่าไม่มีใครเห็น แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทองแต่ข้างหน้า ไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระที่งามบริบูรณ์ไม่ได้...” พระบรมราโชวาทดังกล่าวเสมือนเป็นการเตือนสติทุกคนให้ทำงานด้วยความตั้งใจด้วยความรู้ ความสามารถ และความสุจริต แม้งานที่ทำนั้นอาจไม่มีใครทราบ แต่เมื่อเป็นงานก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติแล้ว ควรที่จะทำแม้จะเป็นการกระทำในลักษณะ “ปิดทองหลังพระ” ก็ตาม เพราะถ้าทุกคนคิดแต่จะปิดทองหน้าพระ ทำงานเอาหน้า ทำอะไรต้องให้มีผู้รู้ ผู้เห็น ก็เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติได้อย่างสมบูรณ์ ควรถือว่าการทำงานเป็นความสำเร็จในการทำหน้าที่และเป็นบำเหน็จรางวัลที่สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว

หนังสือเรื่อง “นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ” เป็นพระราชนิพนธ์แปลมาจากภาษาอังกฤษชื่อเรื่อง A Man Called Intrepid ของ William Stevenson (ผู้เป็นหัวหน้าข่าวจารกรรม) โดยพระองค์ทรงสละเวลาในแต่ละวันทบทวนการแปลพระราชนิพนธ์เรื่องนี้นานถึงสามปีคือ มิถุนายน ๒๕๒๐-มีนาคม ๒๕๒๓ ด้วยเล็งเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อคนที่ได้อ่านอย่างมาก จึงทรงพยายามถ่ายทอดเรื่องราวออกมาจากฉบับภาษาอังกฤษ โดยปรับใช้ภาษาในการเล่าเรื่องให้คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากเป็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่คนไม่ค่อยสนใจอาจอ่านแล้วเข้าใจได้ยาก กล่าวคือ เป็นการเปิดเผยเกี่ยวกับสงครามลับช่วง ค.ศ. ๑๙๓๙-๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๒-๒๔๘๘) ของกลุ่มสายลับต่อต้านฮิตเลอร์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งเนื้อหาโดยรวมเล่าถึงการทำงานของสายลับซึ่งเรียกเป็นชื่อรหัสว่า “Intrepid” หรือในเรื่องคือ “นายอินทร์” และเรื่องราวได้สะท้อน “ความรักชาติ” ที่กลุ่มนายอินทร์มีต่อประเทศชาติและส่วนรวม พร้อมปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้รับการคุ้มครองใด ๆ จากรัฐบาล และเสียชีวิตไปโดยไม่มีใครทราบชื่อ ส่วนผู้ที่รอดชีวิตก็กลับมาใช้ชีวิตเป็นปกติ โดยปราศจากการยกย่องหรือได้รับรางวัลใด ๆ แต่พวกเขาไม่เคยเรียกร้องสิ่งตอบแทน โดยเฉพาะ

การทำงานที่อยู่เบื้องหลังของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติโดยตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์ โดยหวังเพียงให้คนในชาติอยู่อย่างสงบสุขและไม่มีการสูญเสียจากสงครามอีกต่อไป ซึ่งการกระทำของกลุ่มนายอินทร์ได้สะท้อนลักษณะของบุคคลที่ “ปิดทองหลังพระ” ได้อย่างชัดเจนอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ คำว่า “ปิดทองหลังพระ” ได้เป็นที่มาของ “มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้น้อมนำทฤษฎีการพัฒนาต่อเนื่องซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ โดยมีพันธกิจตามมติคณะรัฐมนตรีคือ เพื่อฉลองพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และ ๘๔ พรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ตรงจากแนวทางโครงการพระราชดำริ พร้อมน้อมนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และดำเนินการกิจของโครงการปิดทองหลังพระฯ ได้ขยายผลสู่ชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยมีหน่วยงานเฉพาะรองรับภารกิจสืบสานแนวพระราชดำริ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เห็นชอบให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ดำเนินการจัดตั้ง “มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ” และ “สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ” โดยจดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓ ภายใต้โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ ต.แก่นมะกรูด อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบบูรณาการฯ จ.น่าน หรือโครงการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนฯ บ้านโคกล่าม-แสงอร่าม จ.อุดรธานี เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลในชุดที่ผ่านมาจนถึงชุดปัจจุบันที่มี พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ประธานการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้ดำเนินงานสานต่อแต่องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามที่ได้มีการประชุมคณะรัฐมนตรี ไปเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ มีมติอนุมัติให้มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ โดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ เพื่อพัฒนาพื้นที่ต้นแบบแห่งใหม่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เริ่มดำเนินโครงการพัฒนาแก้ไขปัญหาเร่งด่วน (Quick Win) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของชาวบ้านและหน่วยงานภาคี ต่องานพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ การกำจัดศัตรูพืช (หอยเชอรี่) โดยนำไปทำปุ๋ยและเลี้ยงเป็ดและกิจกรรมเพิ่มรายได้ทดแทนราคายางตกต่ำ ต.ท่าน้ำ อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี กิจกรรมแปลงพอเพียงและกิจกรรมส่งเสริมและรักษาสุขภาพสัตว์ ต.ท่าธง อ.รามัน จ.ยะลา กิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่และกิจกรรมการซ่อมแซมระบบน้ำ จ.ยะลา กิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่และกิจกรรมการซ่อมแซมระบบน้ำ มัสยิดนุรูลอิสลามียะห์ ต.โคกเคียน อ.เมือง จ.นราธิวาส

*****

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๙). พระอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ ของในหลวงรัชกาลที่ ๙. สืบค้น ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จาก http://www.moe.go.th/5DEC/index.php?option=com_content&view=category&id=3&Itemid=4

ความเป็นมา พันธกิจ วัตถุประสงค์ และผลผลิต : มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ. (๒๕๖๐). สืบค้น ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐ จาก http://www.pidthong.org/about.php?id=1&pagename=about&menu_id

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (ทรงแปล) (๒๕๓๖). **นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ (พิมพ์ครั้งที่ ๔).** กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ. (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐). **ชายแดนใต้โมเดลพัฒนาเกษตรครบวงจร. ข่าวปิดทอง, ๓ (๓๒), ๔-๑๐.**

สมภพ จันทราภา. (ม.ป.ป.). **“พ่อ” ผู้ปิดทองหลังพระ (พิมพ์ครั้งที่ ๑).** กรุงเทพฯ : บริษัท เอส พี เอส พริ้นติ้ง จำกัด.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (๒๕๕๔). **การอภิปรายความบทรราชนิพนธ์ นายอินทร์ ผู้ปิดทองหลังพระ.** กรุงเทพฯ : บริษัท เอช. เอ็น. กรุ๊ป จำกัด.